

“άνοιξη, καλοκαίρι, φθινόπωρο,

...και πάλι άνοιξη”

Η Χρύσα Βέργη αποτελεί μία από τις δυναμικότερες γυναικείες παρουσίες στη σύγχρονη νεοελληνική ζωγραφική. Ακολουθώντας μια καθαρά προσωπική γραφή με μεγάλη άνεση στη σύνθεση και χαρακτηριστικό αισθητικό ύφος, δίνει το δικό της στίγμα στην εξερεύνηση του τοπίου, και πιο συγκεκριμένα της φύσης, που συνιστά και το επίκεντρο της έρευνας και θεματολογίας της. Ξερά φυλλώματα, κατόψεις εδάφους, λίμνες και ποτάμια με άλλοτε ευδιάκριτο το βάθος τους και άλλοτε υπαινικτικό, αντανakλάσεις του ουρανού, των δένδρων και σπανίως κάποιων μορφών μέσα στο υγρό στοιχείο, συνθέτουν επεισόδια από μικρές ιστορίες με ρευστές διαφάνειες και διακοσμητικές τάσεις. Εκφράζεται εικαστικά με λάδια και ακρυλικά σε εναλλαγή, χρωματίζει με νέους τόνους και συναίσθημα τα τοπία της και μεταφέρει στον καμβά την εκφραστική δύναμη του χρώματος, συνταιριάζοντας ρεαλιστικά, ιμπρεσιονιστικά και εξπρεσιονιστικά στοιχεία ταυτόχρονα.

Η πράξη ζωγραφικής, για την Χρύσα Βέργη, είναι μια έρευνα - η διερεύνηση της φυσικής ουσίας του χρώματος, οι οπτικές ρίμες που αντηχούν σε όλον τον καμβά, ο διάλογος των χρωματικών τόνων. Πιστεύει στην αγιοσύνη της Γης και στην τέχνη εκείνη η οποία υπηρετεί το φυσικό περιβάλλον και δημιουργεί έναν κόσμο φινέτσας και αισθητικής αντίληψης, με κυρίαρχο χαρακτηριστικό το νερό και τις αντανakλάσεις της φύσης μέσα στο υδάτινο στοιχείο. Ο ρυθμός, η κίνηση, η αλλαγή, η φαντασμαγορία του φωτός, η παραδείσια ατμόσφαιρα, αυτή η κοσμογονία είναι ο ζωογόνος χυμός της φύσης, η ενέργεια που προσπαθεί να συλλάβει με το έργο της.

Κατορθώνει πολύ γρήγορα να αποφύγει τη βαριά σκιά των δασκάλων της, αφομοιώνει αυτά που πήρε από εκείνους και μέσα από το καμίνι της δικής της ιδιοσυγκρασίας τα εξωτερικεύει με τη σφραγίδα ενός προσωπικού τόνου. Διευρύνει τον ορίζοντα της προβληματικής της, ασκεί την όραση και τη σκέψη της, μπολιάζει γόνιμα το εικαστικό της οπλοστάσιο και προχωράει σε μια κατεύθυνση στην οποία κάνει εντύπωση ο πλούτος της εκφραστικής της γλώσσας και η ποιότητα των διατυπώσεών της.

Απαλλαγμένη από την τυπική αναπαράσταση που είχαμε συνηθίσει σε παλαιότερη δουλειά της, αυτή τη φορά παρουσιάζεται πιο μεστή και πιο στέρεα συγκροτημένη από κάθε προηγούμενη εμφάνισή της. Σε αυτή τη φάση, η ατμόσφαιρα εμπλουτίζεται, διαφοροποιείται, - οι επιφάνειες γεμίζουν με αφηρημένα διακοσμητικά μοτίβα από φύλλα χρυσού κυρίως στο φόντο ακολουθώντας τη βυζαντινή - αναγεννησιακή παράδοση αλλά και γνωστά μοτίβα του Κλιμτ.

Με γραφή σχεδόν αφαιρετική, χρησιμοποιεί ένα είδος dripping technique, χτίζοντας τη ζωγραφική της επιφάνεια είτε με γαιώδη είτε με ψυχρά χρώματα. Η διαδικασία αυτή γίνεται σταδιακά, δουλεύοντας τα έργα της άλλοτε προσθετικά και άλλοτε αφαιρετικά, επαναπροσδιορίζοντας την εικόνα ανάμεσα στην εξαφάνιση και την επανεμφάνισή της. Ζωγραφίζει σχεδόν με όλο της το σώμα, σα να χορεύει, και φέρνει στην επιφάνεια του καμβά μια έμμεση αναταραχή γεμάτη κίνηση και ρυθμό. Οι γραμμές, το βάρος, ο όγκος των αντικειμένων σ' αυτή την αισθησιακή περίπτωση του βλέμματος με τη γη, χάνουν τη στερεότητά τους, γίνονται κηλίδες χρωματιστής ύλης που ζυμώνονται μεταξύ τους σ' ένα ηφαιστειογενές παιχνίδι με γαιώδεις, χαμηλές συμφωνίες μιας ενεργειακής εξπρεσιονιστικής ιδιοσυγκρασίας.

Γοητευμένη από τις ιαπωνικές εκτυπώσεις, και πιο συγκεκριμένα από το γνωστό τύπο ιαπωνικού τοπίου Ukiyo-e που αναπτύχθηκε τον 16^ο αι. και έγινε ευρέως γνωστό από τους Hokusai και Hiroshige στα τέλη του 18^{ου} αι., η καλλιτέχνις, σε αντίθεση με τη δυτική παράδοση, βασίζεται περισσότερο στη φαντασία, τη σύνθεση και την ατμόσφαιρα παρά στην αυστηρή μεταγραφή της φύσης. Αποφεύγει τη γεωμετρική προοπτική και διευρύνει το οπτικό πεδίο, υιοθετώντας συχνά μια από ψηλά πανοραμική θέαση (bird's eye view). Η διερεύνηση του οπτικού πεδίου, οι διαφορετικές οπτικές γωνίες μέσα στον ίδιο πίνακα, ο τονισμός, το φωτογραφικό καδράρισμα, η άρνηση του περιορισμού του κάδρου, τα στοιχεία των εικόνων της που συχνά περικλύπονται, ο σχετικά λίγος χώρος που δίνεται στον ουρανό και το χαμηλό σημείο θέασης που παρατηρείται στην Φλαμανδική τοπιογραφία του 15^{ου} αι., εγγράφονται στην όλη προβληματική της Χρύσας Βέργη για τη ζωγραφική ερμηνεία του τοπίου και για την οπτική αντίληψη - πρόσληψη της εικόνας. Εξάλλου, η ιαπωνική τέχνη και ιδιαίτερα οι εκτυπώσεις Ukiyo-e έχουν επηρεάσει τη δυτική τέχνη από την εποχή των ιμπρεσιονιστών.

Η Χρύσα Βέργη παραλαμβάνει τα μηνύματα ενός πιο φωτεινού και αυθόρμητου στυλ του ιμπρεσιονισμού που διαδόθηκε στην Γερμανία από τους Max Liebermann και Fritz von Uhde, και αποδίδει τη φύση με χαρούμενα, ρυθμικά έργα και έντονη την κυριαρχία του φωτός, δίνοντας στη

σύνθεση μια αυθόρμητη αίσθηση. Αγνοεί τα περιγράμματα και ελευθερώνει την εικόνα η οποία ανασυντίθεται μόνο από μια μακρινή οπτική γωνία. Απορρίπτει το αναγεννησιακό ιδεώδες της ζωγραφικής και αναπτύσσει την δική της στιλιστική γραμματική με επίσημες συνθέσεις, μεγαλειώδη διακόσμηση και άρωμα Άγγλων Προραφηλιτών. Η καλλιτέχνης κατάφερε να περάσει μέσα από χρωματικά ξεσπάσματα, από την παρατήρηση της ακίνητης εικόνας του τοπίου, στη σύλληψη της ρευστότητας της ατμόσφαιρας, σε ποιότητες μεταβλητές και στιγμιαίες, και να μας δώσει μια ισορροπία από τις πιο κομψές ανάμεσα στους απτούς υπαινιγμούς της ύλης και την ποιητική μαγεία του τοπίου.

Με την πιο λεπτή ευαισθησία και δίχως να βουλιάζει στην βαριά ατμόσφαιρα των νατουραλιστών, η καλλιτέχνης, με έναν ιδιότυπο υπαιθρισμό, συγκεντρώνει την προσοχή της όχι τόσο στις λεπτομέρειες όσο στη γενική φόρμα και τον τόνο των θεμάτων της και δημιουργεί, σύμφωνα με τον Claud Lorrain, το τοπίο θέλγητρο. Το τοπίο ως αυτόνομη καλλιτεχνική πραγματικότητα. Πιστεύει βαθιά στην αυτονομία του ζωγραφικού κόσμου και προσπαθεί να τοποθετηθεί ανάμεσα στην πραγματικότητα και σ' αυτό που βλέπει, να καταγράψει αυτό το κενό, τη θέση της στο νοητό χώρο που βρίσκεται. Με τη λατρεία της στο φως, στη λυρικότητα, την ήρεμη απαλότητα, την καθαρότητα και την απουσία κάθε χτυπητού εφέ, οδηγεί τον θεατή σε μια λυρική τέχνη ενεργοποιώντας τις αισθήσεις με μουσικές αρμονίες που αντιλαμβάνεται το μάτι στη φύση.

Με τις χαρισματικές εικαστικές της αρετές, η ζωγραφική της Χρύσας Βέργη δημιουργεί μια επιδέξια ενορχήστρωση, μια τέλεια χρωματική συμφωνία που γεννιέται κι αναπτύσσεται κάτω από αίθριους ουρανούς και μεσογειακούς ήλιους κι όλα μαζί υμνητικά της ύπαρξης. Κι όλα μαζί, συνθέτουν έναν κόσμο λουσμένο στο φως και στο ρυθμό. Κάθε πίνακας και μια καινούργια γένεση.

Ελένη Αθανασίου

Επιμελήτρια, Ιστορικός Τέχνης